

Moja vasa letnja
in vasa s polno
vred in v Mariboru
s polno vred na dom
in vasa leta 4.—
in vasa leta 2.—
in vasa leta 1.—

Moja vasa se polno
vred v tiskar
in vasa, kjer
vred leta 4.—
in vasa se
polno do odgovoril.

Moja vasa letnja
in vasa društva do
vred leta 4.—
in vasa leta po
vred naročilo.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobijo
se v tiskar in po
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Nekeptal se ne vra-
tajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 26.

V Mariboru, dne 30. junija 1904.

Tečaj XXXVIII.

Naše gospodarske razmere.

Na Dunaju izhaja časnik, katerega naloga je, pomagati revežem in siromakom. Imenuje se »Gegen Not und Elend«. Objavil je meseca aprila članek, v katerem popisuje »bedo ljudij, ki bi radi delali, pa dela ne dobijo.« K temu članku je poslal naš državni poslanec J. Žičkar pojasnilo, katero je imenovan članek objavil v št. 14 tekočega leta in se glasi v slovenski pre-stavi tako-le:

K uvodnemu članku »Not und Elend« (beda in uboštvo) v Vašem cenjenem listu št. 12, marec 1904, 2. letnik, mi dovolite nekoliko pripomb.

V omenjenem članku se piše »o bedi tisoč in tisoč ljudij, ki morajo hoditi od hiše do hiše, od mesta do mesta, da bi se z delom pošteno preživeli, a ga ne dobe.« Najhujše je gotovo za človeka, če ima voljo in tudi moč, da bi lahko delal ter se tako na pošten način preživel, pa ne dobi dela. V nadaljevanju tega članka se pravi, da za-dene krivda vsled teh žalostnih razmer cer-kev in državo, vlado in ljudstvo, da, celo človeštvo.

Priznavam, da je po mestih dosti brez-poselnih ljudij, kateri bi radi delali, pa dela ne dobe. Kako pride to? Večidel zato, ker vse beži s kmetov in sicer deloma v tovarne (fabrike), deloma v rudokope, ali v mesta. Tukaj se množi število brezposelnih, na de-zeli pa je tako pomanjkanje delavskih močij, da ubogi kmet za drago plačilo ne more do-biti delavcev. Letna in dnevna plačila posl-

so se v zadnjih letih podvojila in potrojila. In če se poslu ne ugodí v vsakem oziru, pa reče: »Grem pa v mesto, tam zaslužim go-tovo dvakrat toliko kot na deželi.« Stanje kmetov ni samo zato tako slabo, ker so se davki in doklade tako povišale, ampak veči-noma zato, ker ni dobiti delavskih močij. Pogostoma pridejo taki ubežniki iz mesta zopet domov, največ v veliko žalost svojih sorodnikov, posebno pa dušnih pastirjev. Veliko število prej pridnih deklic se vrne iz mesta domov popolnoma pokvarjenih dušno in telesno. Dušni pastirji poučujejo in prosijo mladino, da bi vendar doma ostala, kjer jo najde pošten zaslužek. Dostikrat to tudi po-maga, in meni se je prigodilo, da so se de-klice, ki so bile že na potu v tujino, na moje prigovarjanje zopet vrnile na svoj dom in mi bile pozneje za to hvaležne. Vendar je naj-večkrat ves trud dušnih pastirjev zastonj. Zato mislim, da je jako krivično, zaradi ve-likega števila brezposelnih ljudij po mestih na cerkev vračati krivdo. Ljudje imajo na kmetih dela dovolj, da se morejo pošteno preživeti, vendar beže lahkomišljeno z dežele. Da, celo dobroto bi izkazali kmetiskemu pre-bivalstvu, če bi ostali doma.

Moje mnenje je, da bi predstojniki raz-nih dobrodelnih društev po mestih dobro delo storili, če bi bili pri razdelitvi podpor kolikor mogoče previdni, ter bi delavcem z dežele, kateri v mestu ne najdejo zaslužka, odločno prigovarjali, naj se vrnejo domov na deželo: tam je zanje dela in zaslužka dovolj. (Sveda to ne velja za brezposelne in po-trebne, ki so brez lastne krivde zabredli v

žalostne razmere; takim naj se kolikor mo-goče pomaga.)

Videm na Štajerskem, začetkom maja 1904.

Josip Žičkar,
dekan, dežel. in drž. poslanec.

Blagoslovljenje zastave 'Bral. društva' na Dobrni.

»Lepšega dne na Dobrni še ni obsevalo solnce, odkar Dobrna stoji, kakor je bil dan 19. junija.« To je jednoglasna sodba vseh Dobrničanov o minoli slavnosti. Priznati mo-ramo, da ne vemo, kje bi začeli. Vse nam sili v pero, eden dogodek lepši nego drugi, ena točka sporeda sijajnejša od druge. Po nepopisnem obupu sobotne noči, ko so vsled strašnega viharja okoli polnoči ležali vsi slavloloki na tleh in je še ob 1/4 uri zju-traj bil dež, zavladovalo je zatem nepopisno veselje, ko je dež nehaj in se nebo zvedrilo. V nekaj urah so stali slavloloki vnovič z mo-gočno zastavo na čelu oznanjujoč, da ima dan prinesiti nekaj posebnega. Prinesel nam je predvsem preblogo kumico, prinesel nam ljube goste od vseh mogočih strani, od blizu in daleč. Radi bi jih našli, a ni mogoče. Goste so pozdravljale številne narodne tro-bojne zastave in slavloloki. Posebno so se odlikovale hiše: Arličeva, Pušnikova, Štunc-lova, nadalje občinska in hiša, kjer ima sedež »Bralno društvo«. Nad vsemi temi je pa pla-polala zmagovito slovenska trobojnica visoko

Listek.

Ob grajščinski tlaki.

(Slika iz starih časov. — Češki spisal Bohumil Bouška; prevel L. Vrhovski.)

I.

Bilo je svoje dni na Češkem med ubo-gim ljudstvom tako gorje, da ubožčki legaje zvečer k počitku niso vedeli, li bodo zjutraj še vstali, ali jih morda ne bo pokončal po-noči rdeči plamen s poslopjem in bornim imetjem vred. Ta je namreč razsajal in uni-čeval ved ljudstvo, da je za gorje bilo slišati menda do samega — neba. V 18. sto-letju je tuja vojska opustoševala rodna polja češka, tirjala od kmetov vsega potrebnega in kadar ta že ves ubožan ni mogel njene lakomne zahteve več izpolnjevati, zatigala mu je strehe nad glavami, da je ubogo ljudstvo moralo bežati v gozde, ondi živeti kakor divjačina, samo da si je ohranilo še borno življenje.

K temu strašnemu zlu, ki ga je priza-devala tuja vojska, pridružilo pa se je še neko domače gorje, katero ni nič manj tla-čilo ubogega seljaka, to je bila namreč grajščinska robota. Ljudstvo je trpelo neza-slišano, ali nikogar ni bilo, ki bi se potegnil

zanj proti množici grajščinskih pisarjev, beričev in njih pomagačev. V gradovih so imeli priprave nalašč za mučenje onih, ka-teri bi si izmed ljudstva le drznili nekoliko godrnjati o nislstvu in te so bile takšne, da se je še najtrdovratnejši spokoril, da ga je pozneje le spomin na muke že spravil v molk. Pa tudi ta, ki je le po strani med ljudstvom kaj omenil o tem groznem stanju, je bil po najetih ogleduhih ovađen beriču, nikdar ni ostal za to brez — plačila. Prišla je sobota, kadar so se morali v grajščinski pisarni zbrati vsi robotniki, da jim je berič čital za njih imenoma njihovo čez teden storjeno delo — roboto. Gorje, ako je morda radi česa imel kateri poleg svojega imena zaznamovano kakšno čaro, glas beriča postal je mshoma jezen, sledila je nad siromakom palica ali celo korobač. Kdor pa se je še kaj več pregrešil, bila mu je kazen sedeti za več ur na visokem lesenem oslu, katerega hrbet bil je oster kakor nož.

Večina seljakov videvši to, je delala in — molčala. Toda vsi se niso mogli tako premagovati, želeli so pametno zboljšanja tega stanja. Toda za vsako takšno besedo so morali v grad, da so tudi oni poskusili one muke in bolečine.

Seljak Havel sedel je nekega nedeljskega popoldne doma v hiši za mizo in čital iz

Sv. pisma. To čitanje bila je njegova jedina tolažba. K tej knjigi se je zatekel in iskal tolažbe, kadar mu je bilo njegovo stanje najhujše. Kakor oko v glavi čuval je to knjigo in za nobeno ceno ne bi je dal od hiše.

Havel znal je iz nje kaj lepo čitati, pa tudi razlagati. Zato so pa tudi kaj radi pri-hajali k njemu sosedi na razvedrenje. Tudi ti so se nekoliko razveselili, ako se je čitalo in govorilo kaj veselega, pa še bolj žalovali, ako je bilo kaj otožnega. Žalibog, bilo je vedno le zadnjega več, mnogokrat preveč.

Neke nedelje zvečer bilo je zbranih zopet nekaj sosedov. Ker se je že zmrčilo, ušgala je Havelova hči na mizi malo sve-tilko.

Zunaj je bilo megleno in nekoliko deže-valo. Žetev je bila že skoraj prezorela, ali kmetje je niso mogli še požeti. Prej je bila robota, da se je poželo grajščinsko polje, še le za tem je prišla vrsta na kmetško, domače. Tako se je godilo vselej in ako je kmet hotel o pravem času svoje delo opraviti, moral je to storiti — po noči, kajti po dnevu moral je delati pri grajščini.

Nekdo za pečjo je vzdihnil. Bil je to ded, oče seljaka Havela. Starček je že lezel v osemdeseto leto. Toda do letos je bil še vedno zdrav kakor riba.